

Scenariusz lekcji historii w klasie IV na potrzeby realizacji projektu

Temat: Królowa Bona w złotym wieku zwolenniczką zdrowej diety.

Cel ogólny

Uczeń:

- pozna życie na dworze ostatnich Jagiellonów.

Cele operacyjne

Uczeń:

- pozna postać Królowej Bony, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta,
- rozumie pojęcie „złotego wieku”,
- wyjaśnia pojęcia: dynastia, Jagiellonowie, arras, Wawel, włoszczyzna,
- wyjaśnia co zawdzięczamy królowej Bonie w sferze odżywiania.

Metoda: zadań stawianych do wykonania, grywalizacja

Forma: indywidualna, zbiorowa

Środki dydaktyczne: komiks, ilustracja przedstawiająca arras, infografika, tekst informacyjny, ćwiczenie interaktywne, gra PRAWDA/FAŁSZ

Przebieg lekcji

I. Część wstępna (wprowadzająca)

1. Prezentacja komiksu dotyczącego królowej Bony: Księstwo Bari, królowa Bona i Zygmunt Stary, Wawel, krytyka polskiej kuchni, tęsknota za owocami i warzywami.

Lektor: *Dzisiaj zapraszam Cię na książęcy dwór we Włoszech i na królewski zamek na Wawelu. Przed Tobą komiks. Przeczytaj go i zacznij historyczno-kulinarną podróż. Kliknij w koronę.*

Scena I: Królowa Bona (jeszcze księżniczka Bari) opuszcza swoją matkę Izabellę Aragońską, aby zasiąść na polskim tronie.

Scena I: księżna Izabela i królowa Bona.

Księżna Izabela: Droga córko, dzisiaj opuszczasz Księstwo Bari i słoneczną Italię. Pojedziesz do Polski, do Krakowa, aby tam zasiąść na tronie jako polska królowa. Gdy przyjedziesz do mnie w odwiedziny, powitam cię jako królową.

Królowa Bona: Matko, nie wiem czy do ciebie przyjadę, ponieważ królowe nie odwiedzają księżniczek. To ja ciebie ugoszczę w Krakowie, na królewskim zamku.

Scena II: król Zygmunt Stary i królowa Bona

Król Zygmunt Stary: Witam cię moja droga małżonko, na Wawelu. Mam nadzieję, że zamek królewski przypadł ci do gustu?

Królowa Bona: Zamek jest ogromny, komnaty piękne, ale brakuje mi tu ogrodu warzywnego. Czy pozwolisz najjaśniejsza panie, że założę ogród?
Król Zygmunt Stary: Oczywiście. Wydaj odpowiednie polecenia służbie.

Scena III: Królowa Bona i damy dworu.

Dama dworu: Najjaśniejsza pani! Jesteś w Krakowie już kilka miesięcy. Czy nie tęsknisz za Księstwem Bari?

Królowa Bona: Kraków jest piękny, ludzie niezwykle mili. Ale ta ich kuchnia nie przypadła mi do gustu. Tłuste mięsa, gęste, ciężkie sosy, bardzo mało owoców i warzyw. To nie dla mnie. Jak ja tęsknię za cytryną, pomarańczą, winogronami. Musimy to zmienić.

Lektor: *Królowa Bona w swoim posagu przywiozła na Wawel przepiękne tkaniny ozdobne zawieszane na ścianach zwane arrasami. Kolekcję arrasów powiększył syn królowej Bony i Zygmunta Starego – król Zygmunt August. Kliknij w koronę, a zobaczysz jakie są piękne. Na żywo możesz je podziwiać na Wawelu w Krakowie.*

- pierwsze arrasy – posag Królowej Bony, kolekcja Zygmunta Augusta (ilustracja)

II. Część zasadnicza (główna)

1. Faza poznawcza

A) Przedstawienie podstawowych wiadomości na podstawie infografiki z następującymi informacjami.

Lektor: A teraz garść informacji historycznych. Kliknij w pojęcie, a wyświetli się informacja.

- **Księstwo Bari** – ojczyzna Bony Sforzy
- **Zygmunt Stary** – król Polski, mąż Bony
- **Zygmunt August** – syn Bony i Zygmunta Starego, ostatni król z dynastii Jagiellonów
- **Jagiellonowie** – dynastia królów polskich
- **Wawel** – siedziba królów polskich w Krakowie
- **Arrasy** – ścienna tkanina artystyczna naśladowująca obraz
- **Złoty Wiek** – okres panowania Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta, lata wielkiej świetności i znaczenia Polski w Europie

B) Przedstawienie postaci Bony jako prekursorki zdrowej diety – tekst informacyjny

Lektor: *Królowa Bona to prekursorka zdrowej diety.*

Prekursor to osoba, która w danej dziedzinie wyprzedza innych, zwiastuje jakiś nowy kierunek działań. Zatem dzięki królowej Bonie, Polacy zaczęli się zdrowo odżywiać.

Jaki był stosunek królowej do polskiej kuchni dowiesz się czytając tekst. Kliknij w koronę, aby wyświetlić tekst.

Teks do wyświetlenia lub opcjonalnie do przeczytania przez lektora.

Królową Bonę zaszokowały panujące na wawelskim dworze zwyczaje, zwłaszcza kulinarne. Jadano wówczas dużo, a przede wszystkim bardzo tłusto. Podczas licznych uczt stoły uginaty się pod ciężarem różnego rodzaju mięsiwa, zwłaszcza wieprzowiny, cielęciny, baraniny i dziczyzny – pieczeń z żubra czy tura musiała być dla Bony sporym zaskoczeniem. Polska szlachta uwielbiała również pieczone kapłony, czyli specjalnie tuczone młode koguty. Potrawy serwowano z tłustymi sosami z dodatkiem śliwek, cebuli i wiśni. Jako dodatek podawano zwykle rozmaite kasze i mączne przysmaki: kluski, racuchy, placki oraz pierogi. Polacy uwielbiali też grzyby. Królowa z zażenowaniem patrzyła na polski sposób ucztowania, sprowadzający się najczęściej do nieposkromionego obżarstwa oraz opilstwa. Nie akceptowała naszej tłustej kuchni ubogiej w warzywa i owoce. Włoska arystokratka również lubiła dobrze zjeść, ale jej upodobania kulinarne były całkowicie odmienne. Gości na ucztach raczono między innymi kremem z orzeszków z serem śmietankowym, przybranym marmoladą i konfiturą z różnych owoców, galaretą mięsną z sałatą, pieczenią wołową z sosem winnym lub octowym, ciasteczkami florenckimi, słodkim plackiem z sera, ciasteczkami ryżowymi, pieczonymi kasztanami. Podawano owoce świeże i kandyzowane. Bona lubiła potrawy z makaronu oraz warzywa. Na królewskich warzywnikach uprawiano marchew, pietruszkę, pory, selery nazwane „włoszczyzną”. Bonie zawdzięczamy sprowadzenie pomidorów, kalafiorów, sałaty, karczochów i szpinaku.

2. Faza ćwiczeniowa

A) ćwiczenie interaktywne z portretami władców

Lektor: *Na podstawie informacji zawartych w tekście, z podanych potraw stwórz jadłospisy króla Zygmunta Starego i Królowej Bony. Jadłospis umieść pod portretami władców. Portrety namalował Jan Matejko.*

Jadłospisy króla Zygmunta Starego

Jadłospis Królowej Bony

.....

.....

pieczone kasztany, pieczone ryby, owoce cytrusowe, groch z kapustą, pieczeń z dzika z grzybami, kuropatwy z konfiturą z pigwy, kasza ze skwarkami, ciasto francuskie nadziewane serem, galaretka owocowa, pierogi

C) Gra PRAWDA/FAŁSZ

Lektor: *Przed tobą gra PRAWDA/FAŁSZ. Powodzenia!*

Królowa Bona pochodziła z Italii czyli dzisiejszych Włoch.	PRAWDA
Arras to obraz malowany na szkle.	FAŁSZ
Zygmunt August nie stworzył kolekcji arrasów.	FAŁSZ
Królowa Bona uwielbiała warzywa i owoce.	PRAWDA
Włoszczyzna to kobieta pochodząca z Włoch.	FAŁSZ
Złoty wiek to okres świetności Polski.	PRAWDA
Wawel to zamek w Warszawie.	FAŁSZ
Zygmunt Stary był synem królowej Bony.	FAŁSZ

III. Część końcowa

1. Zadania do realizacji w domu.

Lektor: *Wykonaj sałatkę owocową, która smakowałaby królowej Bonie. Zrób zdjęcie i umieść na platformie*

Poszukaj w dostępnych ci źródłach odpowiedzi na pytanie: Jaki rodzaj aktywności ruchowej uwielbiała Królowa Bona?

Opracowała: Agata Jaworska